

CURIERUL JUDICIAR

DOCTRINA — JURISPRUDENȚA — LEGISLAȚIUNE — ECONOMIE POLITICA — FINANȚE

DIRECTOR : D. ALEXANDRESCO

PRIM-REDACTOR : I. N. CESĂRESCU

ABONAMENTUL

pe an 30 lei; 6 luni 16 lei; 3 luni 8 lei

Studentii plătesc pe jumătate

Străinătatea : 40 lei pe an, 20 pe 6 luni

A P A R E

de două ori pe săptămână sub redacțiunea unui comitet

Abonamentele se plătesc tot-d'a-una înainte

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA

BUCURESCI

6, Splaiul Brâncoveanu Voevod, 6

Vis-à-vis de Palatul Justiției

S U M A R

Explicațiunea titlului preliminar a Codului civil de d. C. Nacu (Urmare).

JURISPRUDENȚA STRĂINĂ

Curtea de casație din Franca : *Pias contra lui Valtriny* cu o observație de d. D. Alexandresco.

JURISPRUDENȚA ROMÂNĂ :

Inalta Curte de casație și justiție, s. I : *Irina I. Negulescu cu Ion I. Petcu*.

Tribunalul județului Bacău : *B. Michelsohn și M. Elenbogen cu firma Brül & Abasohn*.

Informațiuni.

EXPLICAȚIUNEA

TITLULUI PRELIMINAR A CODULUI CIVIL

(Urmare) (1)

52. Articolul nostru nu vorbește de cât de imobile, fără să zică nimic de lucrurile mobile. Tăcerea legiuitorului nu se explică de cât prin considerarea prea mică ce a arătat pentru lucrurile mobile. Ce soluțiune trebuie să dăm în privința mobilelor; trebuie să aplicăm legea locului unde se află ele sau legea personală a celui care le are în proprietate? Cestiunea este dificilă.

Laurent (*Droit international*, VII, n. 160—168) dezvoltă pe larg cestiunea din punctul de vedere istoric și arată cum chiar între jurisconșulții vechi francesi cestiunea este discutată. Din această expunere Laurent conchide în favoarea aplicării legii personale, atât pentru că acesta era sistemul lui Pothier, cât și pentru că el fusese admis în lucrările pregătitoare. În adevăr art. 5, titlul IV al *Cărții preliminare* consacră

ultimului proiect al Codului principiul că mobilele unui Frances aflător în țară străină sunt regulate conform legii franceze (2). În lucrările pregătitoare nu se vede ca această soluțiune să fi ridicat vre-o contestațiune serioasă. Cartea preliminară a fost lăsată la o parte și articolul citat a suferit redacțiunea cea noă.

Credem că Laurent traduce cugetarea redactorului Codului Napoleon, care nu se putea depărta de la tradițiune, fără ca intențiunea să fie bine exprimată și fără să se arate motivele cari au putut dicta schimbarea ce se face (3).

În principiu dar admitem că mobilelor le aplicăm legea personală a proprietarului lor. În practică însă întâlnim mai multe excepțiuni. Așa mai întâiu în cât privește regulile după cari trebuie să determinăm dacă un lucru este mobil, ne raportăm la legea locului unde se află mobilul. Aceasta este o consecință inevitabilă a regulii că distincțiunea lucrurilor imobile de mobile se face după legile locului.

Tot ast-fel și pentru prescripțiunea instantanee a mobilelor, căpătate cu just titlu și bună credință în România.

Aceeaș soluțiune pentru casurile de preferință între creditorii asupra mobilelor, de oare ce am așezat aceste casuri între legile de procedură.

Aceste excepțiuni au determinat pe Demolombe (4) a decide că regula cum că mobilelor se aplică legea personală a proprietarilor este esactă când este a se privi aceste mobile în universalitatea lor, ca patrimoniu; iară nu și când s'ar considera fie-care mobil în parte (5).

(2) Zenet, V. I.

(3) Vezi citațiunile Demolombe, I, n. 94.

(4) L. cit.

(5) Asser, n. 41—46 și citat. Savigny, loc. cit. § 366—368.

(1) A se vedea *Curierul Judiciar* No. 73, 74, 76, 77, 78, 79, 80 și 82.

În adevăr distincțiunea, din punctul de vedere al determinării legii ce trebuie să se aplice, a lucrurilor mobile de imobile, găsește aplicațiunea cea mai importantă în succesiuni. Aci trebuie să împărțim patrimoniul în imobile și în mobile. Succesiunea imobiliară se regulează conform legii locului situațiunii, pe când cea mobilă trebuie să fie regulată după legea personală a defunctului, după regula veche *mobilia personam sequuntur*, sau *mobilia ossibus inhaerent*.

Această distincțiune are loc fie în succesiunea legitimă, fie în cea testamentară. Sistemul Codului Napoleon, pe care l'a urmat și legiuitorul român, de a împărți succesiunea în două aduce multe greutateți în aplicare și este cu drept criticat. Este de preferat a se admite unitatea patrimoniului, așa cum se admite în țările germane. Codul Italian (art. 8) proclamă principiul că succesiunea se regulează după legea națională a defunctului.

Orî cum ar fi, Codul civil a urmat sistemul francez și trebuie să ne supunem lui și să aplicăm imobilelor situate în România legea română, iară mobilelor legea personală a defunctului.

Această distincțiune se va face pentru a determina: condițiunea ce trebuie să îplinească cel ce succede, casurile de depărtare a succesivului nedemn, ordinele de succesiune, cari succesori ai sesina și cari trebuiesc a fi trimiși în posesiune, cum se face și cari sunt efectele primirii, simple sau cu beneficiu de inventar a succesiunii, când o succesiune este vacantă, cum și când se face raportul, cum se face împărțirea, și cari sunt efectele ei, cum se contribuie la datoriele succesiunii, dreptul creditorilor succesiunii de a cere separațiunea de patrimoniu, drepturile eredelui rezervatar de a ataca dispozițiunile gratuite cari trec peste colitarea disponibilă, cari sunt drepturile legatarilor.

Modul cum sunt ținuuți și cum trebuiesc să contribuie succesori și legatarii către creditorii succesiunii dă loc la greutateți cari provin din conflictul diferitelor legislațiuni. Distincțiunea între cei ce primesc averea mobilă de cei ce iaă imobilele este greu de făcut. De aceea s'a propus sistemul unității patrimoniului. Dar și aci autorii nu sunt de acord. Laurent, partisan al sistemului unității succesiunii, prin aplicarea legii țării carei aparține defunctul, propune ca acest principiu să-și găsească

punerea în lucrare la plata și contribuțiunea datoritorilor⁽⁶⁾. Nu credem că acest sistem este acela pe care a voit să-l primească legiuitorul și că este de preferat acela care pentru partea de succesiune aflată în România trebuie să aplicăm legea română, după cum am aplicat-o și la ordinea și distribuțiunea ce are loc în România.

În privința substituțiunilor, ele sunt prohibite și anulează chiar dispozițiunea în întregul ei, pentru toate bunurile aflate în România. Aci avem aplicarea unei dispozițiuni care ține de ordinea publică (Veđi 11).

În practică se propune că dacă defunctul ar lăsa avere atât în România, cât și în țară străină și dacă prin o dispozițiune a legii țării străine, succesivul român ar fi depărtat de cel străin, să se facă compensațiune cu bunurile din România până a ajunge la egalitatea dorită de legea română. Această propunere, admisă în Franca, se justifică prin tendința ca nu cum-va conflictul legilor străine cu cele naționale să fie prea în paguba naționalilor (Demolombe, I, n. 93).

Eacă în ce mod *Legea de introduțiune a Codului german* regulează materia succesiunilor.

«Art. 24. Succesiunea unui German se regulează după legile germane chiar când are domiciliul în străinătate.

«Dacă la încetarea sa din viață un German avea domiciliul său în străinătate, moștenitorii săi pot invoca și legile în vigoare ale domiciliului lui *de cuius* în cât privește răspunderea obligațiunilor mesei ereditare.

«Dacă un străin care a făcut sau a revocat o dispozițiune de ultimă voință, capătă naționalitatea imperiului, validitatea confecțiunii sau revocării acestei dispozițiuni se judecă după legile statului căruia el aparținea la epoca confecțiunii sau revocării; el conservă capacitatea de a face o dispozițiune de ultimă voință chiar dacă nu a atins vârsta cerută pentru aceasta de legile germane. Nu se deroagă la dispozițiunea art. 11 al. 2.

«Art. 25. Succesiunea unui străin care, la moartea sa, avea domiciliul în Germania, se regulează după legile statului căruia aparținea la acea epocă. Cu toate acestea un German poate face să valoreze drepturile ereditare, chiar de nu sunt ba-

⁽⁶⁾ Droit International, VII, n. 52-54.

sate de cât pe legile germane, afară numai dacă după dreptul statului cărui aparține *decujus*, legile germane nu sunt exclusiv aplicabile succeșiunii Germanului domiciliat în acest stat.

«Art. 26. Dacă bunurile provenind dintr'o succeșiune deschisă în străinătate parvin în Germania, prin îngrijirile autorităților germane, în profitul eredităților sau legatarilor având drepturi după legile străine, nimeni nu se poate opune la remiterea bunurilor pe motiv că el ar avea vre un drept de erede sau de legatar.

«Art. 28. Dispozițiunile articolelor 15 (regimul matrimonial), 19 (raport între părinți și copii legitimi), 24 al. I, 25 (moștenire) și 27 (reciprocitatea) nu sunt aplicabile obiectelor cari nu se găsesc pe teritoriul statului unde legile relative la aceste dispozițiuni se aplică, și cari sunt supuse unor dispozițiuni speciale ale statului pe teritoriul cărora se află aceste obiecte».

53. Am spus deja că nu trebuie să facem o aplicare prea exagerată a deosebiriî statutelor și să facem ca cu orî ce chip să între toate dispozițiunile de drept civil în unul din aceste statute. Ast-fel cu folosința legală a părintelui asupra averii personale a fiului până la etatea de 20 de ani.

Laurent (*Principes de Droit Civil* n. 96) vede aci o dispozițiune de statut personal și combate pe Merlin care a urmat tradițiunii în Franția, după care, în principiū toate dispozițiunile erau de statut real. Argumentul principal, dar puțin convingător al lui Laurent este că folosința legală este o consecință a puterii părintesci, adică o lege care se raportă la starea civilă.

Demolombe (I, n. 88) refuză cu totul folosința legală părintelui străin. Opiniunea sa poate avea succes în Franța, unde situațiunea juridică a străinilor este alta de cât cea pe care o au în România. Tocmai motivul, pe care 'și fundează Demolombe sistemul, 'l invocăm noi pentru a recunoaște orî cărui străin folosința legală asupra tutor bunurilor aflate în România. Legea în privința relațiunilor dintre tată și fiu conține dispozițiuni corelative și indivisibile în scop de protecțiune. (Veđi Aubry și Rau, I, § 31 text și n. 18).

54. Aceiaș controversă cu aceleași soluțiuni, fundate pe aceleași argumente în privința ipotecei legale a minorului, interzisului și femeii măritate

asupra imobilelor tutorului și bărbatului. Demolombe (loc. cit.) și Laurent (*Principes du Droit Civil*, I, n. 116. *Droit International*, VII, n. 393—396) refuză străinilor această ipotecă. Considerațiunea că după art. 11 străinii la noi se bucură de aceleași drepturi ca și Românii și acea că ipoteca legală intrând în legile de protecțiune vom recunoaște această ipotecă și străinilor (Aubry et Rau l. c. nota 19). Acest sistem a fost tradus în dispozițiune legală prin art. 2 adițional al legii ipotecare belgiane din 1851.

55. Se consideră ca făcând parte din mersurile de protecțiune și prin urmare sunt aplicabile străinilor regulele inalienabilității imobilului dotal. Demolombe admite principiul inalienabilității în o țară unde regimul dotal ar forma dreptul comun; însă 'l refuză în Franția (I, n. 85). Și aci vom urma pe Aubry și Rau (l. c. n. 20) care nu supune statutelor inalienabilitatea imobilului dotal, pentru că, cum am đis, această inalienabilitate ține în cât-va de interesul general, *Reipublicae interest*.

56. Conflictul teritorial al legilor se presintă mai cu seamă în materie de contract. Am stabilit deja că în privința formeî contractelor aplicăm regula *locus regit actum*. Asemenea capacitatea părților contractante se regulează după legea lor personală, fără să ne ocupăm nici de locul contractării, nici de locul executării, nici dacă obiectul obligațiunei este mobil sau imobil.

Dar în afară de forma contractelor și de capacitatea părților, după care lege vom avea a urma, fie pentru a determina obligațiunile, fie pentru interpretarea convențiunilor?

Este afară de orî ce îndoeală că orî unde ar fi contractată obligațiunea și de orî cine, clausele contrarii ordinei sociale nu pot avea nici o tărie în România. Ast-fel orî ce clausă relativă la o succeșiune nedeschisă; la donațiunile *mortis causa*, la substituțiuni este fără tărie în România, chiar dacă contractul ar fi încheat în o țară unde asemenea clause nu sunt proibite între supușii acesteî țări.

Asemenea drepturile asupra imobilelor situate în România, rezultând din contractele petrecute orî unde și între orî cine se fixează după legile române. Ast-fel transmisibilitatea proprietății, constituirea drepturilor reale, întinderea sau exercițiul

acestor drepturi, obligațiunea debitorului și dreptul creditorului, cum garanția de evicțiune, predarea, condițiunea resolutorie, pactul comisorii, toate acestea fac parte din statutul real și prin urmare se aplică legea *rei sitae*.

57. Greutățile încep când este a se determina celelalte efecte ale contractului. Se citează unele dispozițiuni din legislațiunile străine. Ast-fel Codul austriac (§ 36 și 37) ordonă a se aplica legea locului unde s'a încheiat contractul. Art. 9 din C. Italian aplică în principiu legea unde s'a încheiat contractul, afară numai dacă amândouă părțile sunt de naționalități diferite.

Cum avem să hotărîm sub legea română? Este fără îndoială că dacă părțile au manifestat intențiunea lor asupra legii căreia se vor supune, aplicăm această lege. Dară când această intențiune nu este arătată fie expres, fie tacit din termenii întrebunțați de părți, cum avem să urmăm?

Credem că în mod absolut nu putem de mai înainte spune că trebuie să ne raportăm sau la legea locului contractului, sau a locului domiciliului părților sau a locului unde are să se execute obligațiunea, ori, în fine, legea națională a părților. Ast-fel nu am putea zice că dacă două persoane, străine locului, contractează obligațiuni ce au să se execute în altă parte, au înțeles să se supue legii locului unde s'a încheat contractul. Tot ast-fel iarăș nu am putea spune că dacă doi conaționali au încheiat în țara lor un contract, care are să se execute în țară străină, au înțeles să se supue legilor țării unde are să se facă executarea. În fine, doi străini, aparținând aceleiași naționalități la cari contractează în România obligațiuni ce au să se execute tot aci, nu le putem aplica legea țării lor.

Conchidem a spune că locul unde s'a încheiat contractul, domiciliul părților, naționalitatea lor, locul unde are să se execute obligațiunea nu determină exclusiv legea care are să se aplice ci constituiesc elemente puternice pentru a determina intențiunea presumată a părților (7).

Vom aplica legea pe care părțile au avut-o în vedere în toată întregimea ei și fără distincțiune. Asser (n. 37) cu drept cuvânt respinge distincțiunea propusă de Foelix (I, n. 109—110) între

(7) Asser, n. 33 și urm. Consultă Savigny, op. c., VIII, §§ 369—374. Laurent Droit. Intern., VII, 427-483, VIII, 220-220.

efectele și urmările contractului, aplicând celor dintâi legea contractului și celor de al doilea legea locului unde au luat naștere aceste urmări. «Nu ni se pare, zice celebrul profesor, că o asemenea distincțiune trebuie făcută în materia care ne ocupă. Noi credem din contră că legea care trebuie să guverne obligațiunea, trebuie să se aplice în toate consecințele ei juridice, mediate și imediate, *urmări și efecte*». (v. și Laurent, Droit. Int., VII, 463—465).

G. MACU

Avocat

Profesor universitar

(Va urma)

JURISPRUDENȚA STREINĂ

CURTEA DE CASAȚIE DIN FRANȚIA

(Camera reclamațiunelor)

Audiența de la 2 August 1898

Președenția D-lui T A N O N, Președinte

Pias contra lui Valtriny

Copil natural. — Recunoaștere. — Neadmitere după dreptul englez.

Testament. — Act autentic. — Regula locus regit actum. Art. 999 C. civ. (885 C. rom.).

Casație. — Violarea unei legi străine. — Neadmiterea recursului.

1° *Judecătorii faptului care constată, pe de o parte, că dreptul englez nu atribue nici un efect legal recunoașterii unui copil natural, ear pe de alta, că scrisoarea testamentară scrisă de un Francez în Anglia, semnată de dânsul și de doi marturi, nu întrunește condițiile de autenticitate cerute pentru validitatea testamentelor de art. 9 din Will's Act de la 1837, consideră, cu drept cuvânt, ca nulă recunoașterea copilului natural coprinsă în această scrisoare.*

2° *În acest caz, judecătorii se conformă art. 999 C. civ. (885 C. rom.) și regulei locus regit actum, examinând care sunt, în materie de testamente, prescripțiile legii engleze.*

3° *Admițând că judecătorii s'ar fi înșelat asupra înțelesului legii din 1837 (Will's Act), asemenea interpretare a unei legi străine ar constitui o judecată rea (un mal jugé) care, ca atare, n'ar putea da loc la casare.*

Curtea,

Asupra celor două părți întrunite a unicului motiv de casare, tras din violarea art. 334, 971 și 999 C. civ., falșa aplicare a art. 1317 și 1319 din acelaș Cod, precum și a *Will's Actului* din 1837 (art. 9); — Considerând că decizia atacată constată, pe de o parte, că dreptul englez nu atribue nici un efect legal recunoașterii copilului natural, ear pe de alta, că scrisoarea testamentară din 8 Aprilie 1893, scrisă la Singapor de către francesul Victor-Charles Valtriny, semnată de dânsul și

de doi marturi, nu întrunește condițiile de autenticitate cerute pentru validitatea testamentelor de art. 9 din *Will's Act* de la 1837; — Considerând că, în atare împrejurări, Curtea din Paris considerând ca nulă recunoașterea copilului natural făcută prin această scrisoare, pentru că ea nu rezultă din un act autentic, a făcut o bună aplicare a art. 334, 971, 1317 și 1318 C. civ., de parte de a viola aceste texte; — Că ea s'a conformat de asemenea art. 999 C. civ. (885 C. rom.) și regulei *locus regit actum*, când a examinat care sunt, în privința testamentelor, prescripțiile legii engleze; Că admitându-se ipoteza că Curtea s'ar fi înșelat asupra sensului legii din 1837 (*Will's Act*), această interpretare a unei legi străine ar constitui o judecată greșită, care, ca atare, n'ar putea da loc la casare; Pentru aceste motive, respinge recursul, etc.

Din Sirey 1900, 1. p. 283 și *Journal Clunet*, anul 1898, p. 127. Vezi și *Pand. Périod.* 1898, 5, p. 16.

Observație.—In legea engleză, nu numai că recunoașterea copiilor naturali este lipsită de orî ce efecte legale (¹), dar încă căsătoria subsequentă a tatălui și a mamei nu legitimează pe copiii lor anteriori (²). Legislația Angliei este deci una din cele mai puțin favorabile copilului natural. In adevăr, după această legislație, pretinsă liberală, copilul firesc (*bastard*) este *filius nullius* sau *filius populi*, de unde rezultă că asemenea copil nu moștenește nici pe tatăl său, nici pe mumă-sa.

Mama este aceea cari trebuie să 'i poarte de grijă; cu toate acestea, ea poate dobândi, prin tribunalul de poliție, de la tatăl copilului (*putative father*), orî care ar fi poziția sa socială, o pensie pentru hrana și întreținerea acestui copil (*maintenance*) până la vârsta de 13 sau 16 ani. Suma la care tatăl poate fi condamnat nu poate nici într'un caz fi mai mare de cinci schilling pe septă-

mână (325 lei pe an), adecă nici un leu pe zi, și încă această sumă a fost rădicată la acest maximum de abia la 1872, căci după actul parlamentului de la 1844, tatăl nu putea fi condamnat de cât la doi schilling și 1/2 pe săptămână, adecă 3 lei 15 bani. S'a șis că Anglia este pământul clasic al tuturor libertăților, pe semne și acelei de a muri de foame!

In legislația Scoției nu se șice că copilul firesc nu este copilul nimăruî, ci numai că nu are tată legalmente recunoscut (*he has no father recognised in law*). In Scoția, legitimarea prin căsătoria părinților există, însă, ca și in Anglia, copilul firesc nu moștenește nici pe tatăl său, nici pe mumă-sa.

In privința testamentului, el poate fi definit in dreptul englez: o dispoziție de bunuri menită a 'și primi efectele sale la moartea testatorului și revocabilă prin esența sa până in acest moment (*Jarmin, On Wills*).

Nici un termen sacramental nu e cerut de lege pentru existența testamentului; destul este ca intenția de a dispune să fie manifestată in termenî neîndoelnici (*White vs Pallock A. C.*, 409).

In cât privește forma testamentului, legea I Vic., C. 26, secția 9, prevede următoarele: Testamentul trebuie să fie redactat prin act scris (ceea ce cuprinde și caracterele de tipografie), semnat la fine de testator sau de o altă persoană imputernicită de dēnsul, care iscălește in prezența sa. Această semnătură trebuie să fie confirmată de testator in ființa a doi marturi, care subsemnează și ei in prezența testatorului.

Nici o modificare sau ștersătură, făcută mai târziu, nu este validă, dacă nu este aprobată de testator și de marturi fie in margină, sau in alt loc, in fața modificării sau ștersăturii (³).

In privința soldaților și marinarilor in activitate de serviciu, o serie de legi declară valid orî ce act scris, dacă autorul său a manifestat intențiunea de a'l considera ca un testament. Orî, in specie, Victor Valtriny, de origină francez, prin o scrisoare testamentară adresată coasociatului său din Singapoor și scrisă in Anglia măr-

(¹) Cpr. Er. Lehr, *Elém de dr. civ. anglais*, No. 205, p. 122.

(²) Er. Lehr., *op. cit.*, No 187 și 203, p. 112 și 121. Trib. Lesparre și C. Bordeaux. D. P. 78. 2. 193. Legitimarea prin căsătoria era necunoscută și in Codul Caragea, unde copilul înatural nu putea fi introdus in familia părinților săi de cât prin formele adopțiunei. Vezi in acest sens, Cas. rom. și C. București. Bulet. anul 1867, p. 925 și *Dreptul* No. 15 din 1881. Trib. Ilfov, *Gazeta tribun.* (anul 1860) No. 1, p. 4. Ar. Pascal, *Gazeta tribunalelor*, anul 1860, No. 1, p. 3 și anul 1861, No. 29. Bărbătescu, *Cursul dreptului civil*, p. 111. B. M. Missir, *Dreptul* No. 59 din 1875.—*Contră*. G. Stratilat, *Dreptul* No. 13 din 1881. Codul Caragea nu prevede nici legitimarea prin testament. — In Codul Calimach (art. 216 și 943), ca și in Codul austriac (art. 161 și 753), copiii născuți din nelegiuite împreunări puteau din contra fi înlegiuiți prin cea din urmă căsătorie a tatălui cu mama lor, care poate a fost fiitoare sau altă slobodă femeie. Cpr. Cas. rom. *Dreptul* No. 5 din 1885. Codul Calimach mai recunoaște încă înlegiuirea prin facere de bine a stăpânitorului, după cererea părinților, *per rescriptum principis* (art. 218 și 943), in Codul austriac, prin o concesiune specială a Impăratului, *besondern Begünstigung des Landesfürsten* (art. 162 și 753).

(³) Veđi John Mac-Mahon, *Dictionn. pratique de dr. comparé* (operă la care am colaborat și noi) (Paris, Ch. Mareseq), fascicula *Angleterre*, p. 23, 24. Cpr. Er. Lehr, *Dr. civ. anglais*, p. 657, No. 925 și C. Paris Sirey, 98. 2. 238.

țurisea paternitatea unui copil natural, fără a fi îndeplinit formele prescrise de legea engleză pentru existența unui testament. Cu drept cuvânt deci, atât Curtea de fond (veđi Sirey, 1898, 2, 238) cât și Curtea de casație din Franca, prin decizia mai sus reprodusă au refuzat de a valida această recunoaștere de paternitate, întru cât testamentul făcut în Anglia nu întrunea condițiile de formă prescrise de legile acestei țări: *Locus regit actum* (art. 2, § ultim și 885 C. civ. rom.).

În fine, Curtea de casație din Franca mai adaogă încă, că chiar dacă judecătorii fondului s'ar fi înșelat asupra sensului legii engleze, această interpretare și judecată greșită nu poate da loc la casarea decisiunii pronunțată în specie⁽⁴⁾.

Va să țină falșă interpretare a unei legi străine n'ar da loc la casare nici chiar atunci când aplicarea acestei legi ar fi prescrisă de legea română, precum era specie, unde art. 885 (999 Cod fr.) prevede că forma testamentului făcut de un român în străinătate este cea a legii țării în care el testează.

Dacă această este sensul decisiunii mai sus reproduse, atunci trebuie să facem rezervele noastre, căci, în adevăr, dacă în regulă generală, eroarea de drept comisă cu ocaziunea interpretării unei legi străine nu constituie un motiv de casare⁽⁵⁾, acest principiu suferă o restricție însămnată, el nefiind exact de cât atunci când violarea unei legi străine nu atrage violarea unei legi române.

De câte ori deci, prin violarea saŭ greșita interpretare a unei legi străine, judecătorii fondului au violat o lege română, de atâtea ori decizia lor este casabilă.

Aceste principii au fost foarte bine stabilite de Curtea supremă în afacerea Zappa (12 Martie 1898): «Considerând, țină această decizie, că erorile ce se pretind prin mijlocul de casare a fi comise de instanța de fond, nu constituiesc, chiar când ar fi întemeiate, de cât erori de drept asupra înțelesului și aplicării unor legi străine; că misiunea acestei Curți fiind menținerea legii române și uniformitatea în aplicarea ei, urmează că interpretarea dată de o instanță de fond unei

legislațiunii străine, numai atunci poate servi ca mijloc de casare, când acea interpretare ar fi cauza unei contravențiunii la legea română, căci numai într'un asemenea caz se poate zice că legea română a fost violată»⁽⁶⁾.

Aceste sunt adevăratele principii, cu toate că chestiunea este controversată.

D. Alexandresco

JURISPRUDENȚA ROMÂNĂ

INALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE, Secția I

Audiența de la 20 Noembrie 1900

Președenția D-lui GR. LAHOVARI, Președinte

Irina I. Negulescu cu Ion I. Petcu

Compensație.— Cum se operează.— Cum trebuie să fie sumele datorite reciproc.— Ce trebuie să dovedească cel ce se opune la compensație.— (Art. 1143, 1144, 1145 și 1169 din Codul civil).

Compensația să operează de drept în baza legii, și cererea de compensare nu poate fi respinsă de cât dacă partea care se opune dovedește că sumele datorite reciproc nu sunt de o potrivă certe și liquide.

Decisiunea 398/900.— Casată decisiunea Curței de apel din Galați, s. I, No. 182/98 după recursul făcut de Irina I. Negulescu în proces cu Ion I. Petcu.

Curtea,

Ascultând citirea raportului făcut de d-l consilier I. Duca;

Pe d-l avocat Petru Borș din partea recurentei Irina I. Negulescu în desvoltarea motivului de casare; și
Pe d-l avocat C. G. Cociaș în combateri.

Deliberând,

Asupra mijlocului de casare în următoarea cuprindere:

«Violarea art. 1169 C. civ. și exces de putere.

«Adversarul a recunoscut că are asupra 'și din averea succesorală a defunctului său unchiu Toma Petcu o sumă îndoită și jumătate ca suma ce pretinde; și pe

⁽⁶⁾ *Dreptul* No. 32 din 1898 și Bulet. S. I, anul 1898, p. 392 urm. Cpr. Cas. fr. D. P. 92. 1. 299. Cas. belg. *Pand. Périod.* 92. 5. 23. Sirey, 82. 4. 17. Sirey, 76. 1. 451. D. P. 76. 1. 497. D. P. 79. 1. 84. Veđi în acelaș înțeles, Aubry et Rau (ed. a 5-a) *loco cit.* Crépon, *Porvoi en cassation*, II, 1929 urm., p. 536 urm. Scheyven, *Pourvois en cassation*, No. 119. *Pand. fr. Repert.*, *Cass. civ.*, 727. *Repert. Dalloz. Supplém.*, V^o *Casation*, 294 urm. Lyon-Caen, nota în Sirey, 81. 1. 409. Appert, nota în Sirey, 900. 1. p. 282, coloana 3, etc. Veđi și adnotația noastră publicată în *Dreptul* din 1899, No. 57, în *Curierul Judiciar*, No. 81 și în *Revista de drept și sociologie*, No. 2 din 15 Noe. 1900, p. 125, nota 8. — În orice caz, violarea legii străine nu poate fi propusă pentru prima oară în casație. Cpr. Cas. fr. D. P. 78. 1. 369. Sirey, 89. 1. 412. Vezi și *Pand. fr. Repert.*, V^o *cit.*, 1144.

⁽⁴⁾ Cpr. Cas. fr. *Pand. Périod.* 1898. 5. p. 8 și 16. Veđi și *Dreptul* No. 57 din 1899 cu adnotația noastră.

⁽⁵⁾ Cpr. T. Huc, I, 176. Aubry et Rau, I, § 30 bis, p. 189, nota 8 bis (ediția a 5-a). Cas. fr. Sirey, 69, I, 122. Sirey, 73. 1. 17. Sirey 86. 1. 118. Sirey 89. 1. 69. D. P. 90. 1. 325.

care i-o opune acum în compensațiune, adaogă însă că a plătit din zisa sumă legate și datorii, fără ca o asemenea afirmare să o fi confirmat prin cea mai mică dovadă. Totuși Curtea de apel consideră valabilă atare contestație, lipsită de orî-ce dovadă.

«Deci instanța de fond a violat regula prescrisă de art. 1169 din Cod civil, după care cel ce face o propunere în justiție pentru stabilirea unui fapt juridic trebuie să o dovedească; în lipsă de care caută a fi respinsă ca neputându-se ține nici o seamă de dînsa.

«Dar apoi Curtea de apel mai comite și un exces de putere, când asupra propunerii adversarului pune temeiul pe o recunoaștere închipuită ce s'ar fi făcut în instanță, recunoaștere care nu rezultă nici din hotărîrea Curței de apel și nici din vre un alt act din dosar».

Avînd în vedere decisiunea supusă recursului din care rezultă că Ion I. Petcu — intimat în recurs — prin testamentul defunctului său unchiu Toma Petcu, avînd a primi un legat particular de 30000 lei a chemat în judecată pe recurenta de azi Irina I. Negulescu, ca în calitate de moștenitoare a numitului defunct, să plătească partea sa contributivă din acest legat, în sumă de 33333 lei; că atât tribunalul, cât și Curtea de fond prin decisiunea supusă recursului, au admis acțiunea ca întemeiată;

Avînd în vedere că recurenta s'a opus dinaintea instanțelor de fond la plata sumei sus arătate, invocînd în apărarea sa, pe lângă alte motive, și compensațiunea pe baza căreia 'și sprijină mijlocul de casare invocat;

Considerînd că din decisiunea atacată reese ca constant în fapt, că intimatul Ion I. Petcu a ridicat de la Banca României suma de 719727 lei 70 bani în acțiuni de ale băncei României, în scopul de a plăti datoriile succesiunii defunctului Toma Petcu; că, intimatul Ion I. Petcu, a recunoscut acest fapt, dar a afirmat că cu această sumă a plătit datoriile succesiunii numitului defunct, fără ca însă să dovedească cu ceva afirmațiunea sa;

Considerînd că în această stare a procesului, recurenta Irina Negulescu care recunoștea datoria reclamată de intimatul Ion I. Petcu, avînd și dînsa să primească în mod netăgăduit din succesiunea defunctului Toma Petcu o sumă mai mare chiar de cât datora, pe care trebuia să i-o plătească intimatul din suma mai sus menționată de 719727 lei, și în această stare de lucruri, opunînd compensațiunea, care 'și avea locul și se opera de drept în baza legii (art. 1143, 1144 și 1145 C. civ.), dar pe care Curtea de fond a respins-o, sub cuvînt că sumele datorite reciproc, nu erau de o potrivă certe și liquide, pe câtă vreme pe de o parte, suma care face obiectul procesului de față era — indiscutabil — certă și liquidă, iar pe de alta, aceia aflată în mâinele intimatului, era de asemenea certă și liquidă, că cererea de compensare nu putea fi respinsă decît dacă s'ar fi dovedit că intimatul în recurs a plătit cu suma primită de la bancă, datoriile succesiunii, dovadă ce dînsul era dator să facă în virtutea principiului pus de art. 1169 C. civ. că cel ce face o propunere în justiție este dator s'o dovedească și pe care n'a făcut-o; că dar

Curtea a violat acest articol și prin urmarea mijlocul de casare este întemeiat.

Pentru aceste motive, Curtea, cazează, etc.

TRIBUNALUL JUDEȚULUI BACĂU

Audiența de la 11 Noembrie 1900

Președenția D-lui D. D. A N T O N E S C U, Judecător

Sentința comercială No. 79

B. Michelsohn și M. Elenbogen cu firma Löbel Brül & Abasohn

Sequestru asigurător.—Cînd se acordă.—Ce trebuie să constate judecata pentru a acorda o asemenea măsură.—Aprecieri suverană a judecătorilor. — (Art. 615 din Pr. civ.).

Orî de câte orî există proces asupra proprietății sau posesiei unui lucru, mișcător sau nemișcător, or asupra administrației sau folosinței unui lucru comun, judecata va putea, după cererea celui interesat și cu citarea părților, să ordone sequestrarea bunului sau lucrului comun, și judecătorii, cari sunt suverani apreciatori de a acorda sau nu sequestrarea, trebuie, orî de câte orî sunt chemați a aviza la o asemenea măsură, care ia administrația unei întregi averi din mâna unei persoane și o încredințează unei alteia, ca pe lângă existența procesului dintre părți, să mai aibă în vedere și toate celelalte împrejurări speciale fie-cărei afaceri, actele existente precum și interesul vădit tuturilor părților, iar nu să aibă în vedere numai simplul fapt că asupra acelei administrații ar fi existînd un proces pendinte.

Tribunalul deliberînd,

Avînd în vedere cererea făcută de B. Michelsohn și M. Elenbogen, comercianți din Bacău, prin petițiunea reg. la No. 24583 din 4 Noembrie a. c. prin care tînde a se ordona de justiție un sequestru judiciar, asupra fabricii de apă gazoasă și limonadă situată în Bacău, strada Bulevardul Carol I No. 4, proprietatea firmei Löbel Brül et Abasohn, la care fabrică reclamanții sunt asociați cu actul autentificat de către acest tribunal la No. 1752 din 1899;

Avînd în vedere susținerile orale a părților și actele escibate în instanță;

Avînd în vedere că reclamanții își sprijină cererelor pe motivul că ei fiind asociați la produsul acestei fabrici, de către firma Löbel Brül et Abasohn, această firmă 'și-au luat față de dînsii, prin actul de asociațiune, mai multe obligațiuni cari nefiind îndeplinite la timp și nici după somațiunile legale pe cari i le-au făcut, dînsii au intentat acțiune comercială firmei înaintea acestui tribunal pentru luarea administrației fabricii din mâinele ei și încredințarea în mâinele unei alte persoane competente, acțiunea reg. la No. 24582 din 4 Noembrie a. c. sorocită deja pentru termenul de 5 Decembrie a. c.;

Că dar în baza art. 615 din Pr. civ. întru cât există proces între dînsii pentru administrația fabricii, ur-

mează să se încuviințeze un sequestru judiciar asupra acestei administrațiuni ;

Având în vedere și opunerile făcute de părta firmă ; că întreaga fabrică cu aparatele și instalațiunile ei, nu sunt lucruri comune, ci proprietatea exclusivă a firmei, recunoscută ca atare și prin contractul de asociațiune ; Că reclamanții nu au fost și nu sunt, de cât niște asociați în participațiune la beneficiile neto, din exploatarea fabricii ; Că după împlinirea termenului asociațiunii, fabrica cu toate instalațiunile ei, rămân tot ale firmei ; Că prin urmare afirmarea reclamanților, nefiind sprijinită cu nici o probă legală că fabrica este proprietatea comună a asociaților și întru cât există proces asupra administrațiunii ei, urmează a li se admite înființarea unui sequestru judiciar, nu poate fi ținută în seamă ;

Având în vedere că după art. 615 din Pr. civ. ori de câte ori există proces asupra proprietății sau posesiei unui lucru mișcător sau nemișcător, sau asupra administrațiunii sau folosinței unui lucru comun, judecata va putea după cererea celui interesat și citarea părților, se ordone sequestrarea bunului său lucrului comun ;

Având în vedere că această dispozițiune nu este obligatorie pentru judecători ci oportunitatea unei asemenea măsurii de conservare este lăsată la suverana lor apreciere ; Că ar fi a se aduce o flagrantă atingere, dreptului de proprietate, luându-se administrațiunea unei întregi averi din mâinele unei persoane și încredințarea ei unei alteia, numai pe simplul fapt, că asupra acelei administrațiuni ar fi existând proces pendinte ; Că ori de câte ori este a se aviza la o asemenea măsură, judecătorii, pe lângă existența procesului între părți, trebuie să mai aibă în vedere și toate celelalte împrejurări speciale fie cărei afaceri, actele existente precum și interesul vădit al tuturor părților ;

Având în vedere în specie, că din contractul de asociațiune intervenit între părți și autentificat de acest tribunal la No. 17521/99 rezultă că firma Löbel Brül et Abasohn și-a luat ca asociați pe reclamanți, la produsul de apă gazoasă și limonadă ce numita firmă are în Bacău, str. Carol I No. 4, pe un period de 5 ani de zile ; Că întreaga fabrică cu toate instalațiunile ei, rămân proprietatea firmei ; Că administrația și conducerea fabricii este rezervată de asemenea exclusiv firmei, fără amestec din partea reclamanților ; Că asociațiunea, în ce privește pe reclamanți, se reduce numai la o quotă parte de $16\frac{1}{2}\%$ din beneficiul neto al fabricii, pentru fie-care din reclamanți, cu obligațiune pentru dănsii de a aduce în această asociațiune, fie-care câte o trăsură fără cai și câte 990 de sticle de sifon și 1650 sticle de limonadă, având dreptul a verifica ori-când registrele firmei ; Că față cu aceste dispozițiuni contractuale, ne mai putând fi vorba de lucruri, comune între asociați — întru cât proprietatea fabricii este exclusivă a firmei Löbel Brül & Abasohn, iar reclamanții nu sunt de cât niște asociați ai firmei, în participațiune cu o mică parte, la beneficiile neto ale exploatarei fabricii — cererea reclamanților urmează a fi respinsă ca neîntemeiată ; art. 615 din Pr. civ. cerând neapărat ca lucrul,

asupra administrațiunii căreia există proces între părți, se fie proprietatea comună a părților ;

Că în tot cazul, împrejurarea că reclamanții, au adus fie-care în asociațiune câte o trăsură fără cai, și câte 990 sticle de limonadă pentru serviciile fabricii, nu poate fi de natură a determina aplicarea unui sequestru judiciar asupra fabricii, care este proprietatea firmei, mai cu seamă că după cum rezultă din desbateri și somațiunile prezentate de părți, asupra unei trăsuri a reclamantului Elenbogen și a unui număr oare-care de sticle, există contestațiuni, dacă au fost sau nu aduse de fapt în asociațiune de reclamanți ;

Că de altminterlea, reclamanții, nu au adus nici o dovadă că părta firmă, ar administra în așa fel, fabrica în litigiu, în cât ar periclita în mod evident interesul și drepturile lor, în cazul unor eventuale daune ce justiția le-ar putea constata din cauza nerespectării clauselor contractului existat între părți ;

Că ast-fel fiind acțiunea este neîntemeiată și urmează a fi respinsă ca atare ;

Apreciind și cheltuelile de judecată, cerute de părți la suma de 30 lei ;

Pentru aceste considerente redactate de d-l judecător supleant Dionisie Ionescu.

Tribunalul,

Respinge ca neîntemeiată acțiunea intentată de d-nii B. Michelsohn și M. Elenbogen, contra firmei Löbel Brül & Abasohn din Bacău pentru a se aplica un sequestru asigurator, etc.

(ss) D. D. Antonescu, Dionisie Ionescu.

(s) p. grefier *Sciovernache*.

INFORMAȚIUNI

La 8 cor. s'a înfățișat dinaintea Inaltei Curți de casație s. I, interminabilul proces dintre *Moșnenii Risipițeni* contra *Moșnenilor Dobridoreni*, purtând asupra unei contestații.

Acest recurs este pendinte la Inalta Curte încă din anul 1896 și nu s'a putut judeca, la toate termenele de înfățișare, fiind găsite de *Moșnenii Risipițeni* mijloace de anularea procedurii.

Din nou, de către d-nii avocați : M. Ferichidi și V. Missir din partea recurenților *Moșnenii Risipițeni*, sau cerut anulara procedurii și pentru acest termen, susținându-se că după lege, Portărelul instanței urmează a se transporta la localitate sa îndeplinească procedura — în speță Portărelul care face serviciul la casație — iar nu portărelul trib. în al cărui județ reșed *Moșnenii Risipițeni* — în speță Portărelul trib. Dolj, care a făcut procedura.

Din partea intimaților *Moșnenii Dobridoreni* a pledat d-l avocat C. G. Dissescu, autorul Legii noi de procedură și a Regulamentului Portăreilor, care a susținut că potrivit Legii și Regulamentului Portăreilor azi în vigoare, art. 7 din Lege și art. 4 și 29 din Regulament, Portăreii unui trib. nu pot opera de cât în ocolul aceluși trib. din care fac parte. Că prin urmare Portărelul delegat a face serviciul la Curtea de casație, făcând parte din trib. de Ilfov, el nu poate opera de cât în ocolul acestui trib. Deci a conchis că procedura bibe s'a îndeplinit de Portărelul trib. Dolj, căci în ocolul său reșed *Moșnenii Risipițeni*.

Curtea făcând divergență de opiniuni a amânat procesul pentru un alt termen.

De sigur că d-l Dissescu, pentru a nu suferi o nouă amânare, în cas când divergența ar fi să se resolve contra părerilor d-sale, va stărua ca procedura să se facă atât de Portărelul Casației cât și de acela al trib. Dolj, de și noi credem ca și d-sa că numai cel de Dolj este competent.